

¹Н.С.Балтабаева*, ²Б.Т.Панзабек, ³Б.Ш.Қожекеева

Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті,
Алматы, Қазақстан

E-mail: ¹balnargiza@mail.ru; ²bagyla05@gmail.com; ³bekzada61@mail.ru,

¹ORCID: 0000-0001-8081-8088, ²ORCID 0000-0003-1607-5288, ²ORCID 0000-0001-7887-9789

«Абай жолы» роман-эпопеясындағы этномәдени ақпаратты оқытудың маңызы

Аңдатпа: М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясы ұлттық бояуы қанық, ұлт тарихының бар асылын бойына сыйдырған, ұлттық салт-дәстүр, ұлттық мінез, ұлттық болмыс көрініс тапқан шығарма екені рас. Абай бейнесі – күрделі тұтастық. Абай айналасындағы образдар, Абайға қатысты оқиғалар қазақ халқының ұлттық болмысынан, құндылықтарынан хабар береді. Автор шығармада барынша әсем суреттерменен, психологиялық кескіндермен, асқан шеберлікпен суреттеп береді. Ұлттық рух, ұлттық код, ұлттық мәдениет сақталмаса, ешқандай рухани жаңғыру болмайтындығы белгілі. Халықтың басты ұлттық белгісі, тарихы, дамуы тарихи қалыптасқан тыныс-тіршілігінен тұрады. Абай даналығы – күллі адамзатқа үлгі болар даналық.

Мақалада «Абай жолы» роман-эпопеясын оқыту арқылы тұлға қалыптастыруда этномәдени құзіреттілікті дамыту, оны білім беру жүйесінде негізгі мақсаттардың бірі болу керектігі сөз болады. Сонымен бірге «Абай жолы» роман-эпопеясындағы этномәдени ақпараттың ұлттық құндылықтар жүйесін қалыптастырудағы әлеуеті қарастырылған. Әдеби мұраны толық таныту арқылы оқыту ұлттық мәдениетімізді рухани-танымдық жетілдіру мақсаттары екендігі көрсетілген. Роман-эпопеяда көтерген этномәдени ақпараттың өзектілігі, заманауи сипаты айқындалған, роман-эпопеяны оқыту әдістерімен түсіндіруге, автордың көзқарасын жаңаша пайымдауға тырысады.

Автордың роман-эпопеяда ұлттық құндылықтарды жеткізу, оқырманның танымдық дүниесін кеңейту әдістемелік жағынан талданады. Қазақ халқының тұрмыс-тіршілігі, әдет-ғұрпы, салт-дәстүрі, ұлттық-мәдени ерекшеліктері бейнеленген шығарманы жүйелі әдіс-тәсілдермен оқыту арқылы көркемдік-эстетикалық табиғаты сараланады. Роман-эпопеядағы ұлттық болмыс көрсеткіштері дараланып, оларды жаңғыртудағы орны, қызметі зерделенеді. Көркем шығарманы жазылуы, оны оқыту мен талдау шығармашылық қабілетпен, тиімді әдістермен бекітілетіндігі, ұлттық рухани байлығы мол, парасатты, иманды, салт-дәстүрге берік, білімді жеке тұлғаның қалыптасуы этномәдени құзіреттілік нәтижесінде екендігі айтылады.

Кілтті сөздер: этномәдени ақпарат, құзіреттілік, ұлттық құндылықтар, ұлттық код, салт-дәстүр, әдет-ғұрып.

Кіріспе. Этномәдени құзіреттілік тұлғаны отбасы құндылықтары, әлеуметтік орта, қоғамдық жүйе арқылы қалыптастырғанымен ұлттық мектеп, тіл, салт-дәстүр, әдет-ғұрыптың алатын орны ерекше. Білім беру жүйесі де осы бағытта дамуға әрекет жасауы аса маңызды. Қазақ танымында сөз мазмұнының толық сипаты қазақ өміріне, қазақ болмысына, тарихи-мәдени мұраларға байланысты. Бұл дүниелердің бәрі де ұлттың мәдени кодында жасырынған. Соған

сәйкес әдеби шығармалардың да ұлт санасына, ұлттық мәдениетке, қазақ қоғамына қызмет жасау өзектілігі байқалуда. Көркем мәтіннің этномәдени негізін зерттеу үшін де оның мазмұнын нақты түсіндірген абзал. Сонымен бірге әдеби туындыны мәдениеттің бірлігі ретінде зерттеу, оның ұлттық-мәдени әлеуетін ақпараттық-эстетикалық тұрғысынан аша түседі. Ары қарай да мәтінмен жұмыс жасағанда әдеби мәселелерді ғана емес, сол кезеңнің әлеуметтік даму жүйесін, тілдік ерекшеліктерін, мәдени кеңістігін бірге алып жүру нақты зерттеудің жолын аша түседі. Қазіргі кезеңдегі сандық индустрия, интеграция, автоматтандыру, жасанды интелект, сан салалы ақпараттар процесі ата-бабадан келе жатқан дәстүрлі мәдениетіміздегі ұлттық құндылықтарымызға әсері болмауы мүмкін емес. Айтылған жаңашыл жүйеге жұтылып кетпей сақталынуы бірден-бір ұлттық мұрамыздың әдеби көрінісіне байланысты. Ол мемлекеттік деңгейдегі қолдауға зәру. Бұл қажеттілікте Қазақстан Республикасы болашаққа өзінің таңдауын жасады. ХХІ ғасырдағы ұлттық таным, қазақтық сананың айқын қажеттілігі туындауда. «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласы негізінде мемлекетіміз алға қойған бағыттарын рухани, ұлттық құндылықтарды дамыту мақсатында айқындады (Назарбаев, 2017). Зерттеушілер әдебиет саласында да көркем әдебиетті оқытуды қайта қарау маңызды деп санайды. Атап айтқанда, М.Әуезовтың «Абай жолы» роман-эпопеясындағы эпизодтар, салт-дәстүр көріністері т.б. этномәдени ақпарат беруде оқырманына жақсы әсерге, үлкен әлеуетке ие. Роман-эпопеяның көркемдік жағы, зерттелуі жоғары бағаланғандығы анық, әйтсе де шығармадағы этномәдени ақпаратты, ұлттық құндылықтарды оқыту және аударма жағдайында аталған құндылықтар басқа тілде өз мәнін бере алмау қиындықтары кезігеді. Кез келген этномәдени атау көркем шығармада затты ғана атап қоймайды, оған тұтастай ұлттың өзіне тән ерекшеліктеріне қарай бейнелейді, түсіндіріледі. Әрине сол сөздердің мазмұнында бүкіл халықтың тарихы, салт-санасы, әдет-ғұрпы, рухани байлығы, болмысы, мәдени таным сақталады. Қазақ халқы бұл тұста рухани қазынасын, болмысын, мәдени танымдық ерекшеліктерін ұрпақтан ұрпаққа әдемі жеткізіп келе жатқан халық. Осы үрдістен айнымас үшін көркем шығармадағы ұлттық құндылықтарды кешенді түрде зерттеуді жаңғыртып отыру керек. Мәніне тереңдеу үшін, табиғатын тану үшін «Рухани жаңғыру» жүйесін ғылыми-әдістемелік негізде дамыту қажет.

Қазақ халқы бағзы заманнан салт-дәстүрге бекем, адами құндылықтарды биік ұстанатын, ұлттық коды ғасырлар бойы қалыптасқан, адалдық, шыншылдығымен ерекшеленетін. Сонымен бірге ұлттық код, ұлттық рух, ұлттық мүдде ұлтымыздың өзіндік қасиеттерін жаңғыртуда маңызды мәселелер болып табылады. Кез келген өзгерістер тоғысында адам жанының рухани-әлеуметтік жаңғыруы ұлттық мәдени кодта жасырылып жатқандығын этномәдени ақпарат арқылы ашылады. Ғылыми зерттеуде этномәдени ақпараттың көркемдік негіздерін «Абай жолы» роман-эпопеясынан талдай отыра анықталады. Әр заман жазушысының шығармасында өз дәуірінің шындығы таразыланады. Осындай әдеби-көркем мұра арқылы ұлтты, оның мәдениетін қайта таныту рухани сананың заманауи даму деңгейіне әсер етеді. Тұлға қалыптастыруда тәрбиелік мәні бар, әлемдік және этникалық мәдениетті үйрену арқылы қалыптасатын әрекет бірлескен дамуға бағытталуы тиіс. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» атты мақаласында: «Әр қазақтың төрінде домбыра тұрсын деген ұғым қалыптасқанын бәріміз жақсы білеміз. Сол сияқты әр шаңырақта Абайдың кітабы мен Мұхтар Әуезовтің «Абай жолы» романы тұруы керек деп санаймын» (Тоқаев, 2020) – деп нақтылауы шығармадағы этномәдени ақпараттың маңыздылығын арттыра түседі, жаңа тыныс әкеледі.

Тәсіл. Тарихи-салыстырмалы, объективті-аналитикалық, мәдени-танымдық, сипаттамалық әдіс-тәсілдер «Абай жолы» роман-эпопеясы – халқымыздың тұрмыс-тіршілігінен, рухани-мәдени салт-дәстүрлерінен, діни, этнографиялық, оның ішінде әсіресе құдалыққа бару, келін түсіру, ас беру, той жасау, аңшылық, құсбегілік т.б. қырлары бәрі ерекше көрініс тапқан. Қазірге дейін туындының рухани жаңарып отыруы халқымыздың өткен тарихы мен әдебиетінен, мәдениетінен кеңінен қамтылған қазақ әдебиетіндегі шоқтығы биік шығарма деуге болады.

М.Әуезов роман-эпопеяның этномәдени ақпараты мол екенін жазылу тұсында айтылмаса да, осы ретте жазушының шығармада ұлттық колоритті жеткізу оқырманға, дүниетанымын кеңейту, жекелей де, жинақтай да эмоционалды-экспрессивті мағына беру этномәдени ақпараттың көрсеткіші екендігін мақсат еткені байқалады. Роман-эпопеяда тек этномәдени ақпараттар емес, қоғамдық, мәдениеттану үдерістері де көрініс табады. Сондықтан да қазақ халқының салт-дәстүрі, болмысы, танымы, ұлттық-мәдени ерекшелігі кеңінен өріс алған ақпараттарды оқырманға қорытып, түсіндіріп талдау аса қажет.

Шығармадағы прецедентті есім – басты кейіпкер ақын Абайдың өмір жолы. Яғни, роман-эпопеядағы Абайдың көркем бейнесі жақсы сомдалған. Абай бейнесі тағылымы мол, танымдық сипатқа ие, шығарманың көркемдік деңгейінің көрсеткішін толықтырып тұр. Абайдың даналығы кең даланың даналығы жапсарласа суреттеледі. Абай бейнесі роман-эпопеяда тарихи шындықпен қатар, этномәдени ақпарат беру қызметін де атқарып тұрғандығы, шығармашылық тұрғыдан да роман-эпопея желісін аша түседі. Роман-эпопеядағы Абайдың үлкендермен сәлемдесуі, қалыңдық еліне ұрын баруы, құдалық, Бөжей асына қызмет жасауы, әке тағылымы, аналар тәрбиесі т.б. қазақы дүниетанымның үлгісі көрініс береді. «Бала көп ішінен, ең алдымен өзінің шешесін көріп, соған қарай жүре беріп еді, шешесі анадай жерде тұрып: - Әй, шырағым балам, әуелі ар жағыңда әкең тұр... Сәлем бер! – деді.» (Әуезов, 2009: 9) Роман-эпопеяның алғашқы тарауларынан-ақ қазақы ұғым, қазақы таным, қазақы тәрбие еседі. «Осының артынан екі жеңге ақырын күлісіп кеп, Абай мен Ділдәнің алдына қарсы отырып, екеуінің де оң қолдарын алып, біріне-бірін ұстаттырды. Екі қолдың арасында бір қабат сусылдаған жібек жүр.» (Әуезов, 2009: 239.)

Нәтиже. Шығармадағы ақпараттарды игеру негізінен оқырманның ақпаратты өзінде өңдеуі мен білімді игеруіне байланысты. Сонымен бірге алдындағы мәтіннің әр түрлілігіне қарай оқырманның эмоционалды жағдайы мен оның тақырыпқа қызығушылығына да байланысты болмақ. Осы тақырып аясы байланысты кейінгі кезде көңіл аударылып, зерттеу объектісіне айналуға. Ақпарат таңдалғаннан кейін оны оқыту, қалай оқыту, қайда оқыту мәселесі туындайды. Мұны оңтайлы шешу үшін мектеп пен жоғары оқу орнының сапалы, жүйелі сабақтастығы жүзеге асуы керек және білім беру сапасын арттыру мақсатында жеке тұлға құзіреттілігін қалыптастыруға аса мән берген абзал. Құзіреттіліктер білім алушының тұлғасына, дағдысына, білім берудің мазмұны мен құрылымына, әдіс-тәсілдерге байланысты айқындалады. Мәселен, мақсат таңдау, шешім қабылдау, бос уақытты тиімді үйлестіру, коммуникативті икемділік, айналада болып жатқан әрекеттерді талдай білу, рухани даму икемділігін т.б. айтуымыз орынды және білім алушының осы мәселелерді пайдалана отырып шешуіне байланысты ерекшеленеді. Бұл жалпы білім мазмұнындағы барлық пәндер үшін болуы мүмкін. Ал, оқытушының кәсіби құзіреттілігінің қалыптасуы мотивациялық, мазмұндық, іс-әрекеттік компоненттерді жетілдіруге байланысты дамиды. Жалпы айтылған құзіреттіліктердің бәрі де ұлттық құндылықтарға, ұлттық-мәдени кодқа негізделсе қай сала болмасын мықты тұлға, мықты маман болып шығары анық. Ол жауапкершілік пен уақытты қажет етеді.

Мектеп оқу бағдарламасында 11-сыныпқа М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясының 1, 2-томынан үзінділер оқытылады. Білім алушының жас ерекшелік деңгейіне сәйкестігін берілетін тапсырма саны мен әдістеріне байланысты байқауға болады. Әйтсе де көлемді шығармаларды оқыту барысы, мәтінмен жұмыс істеу маңызды мәселе болып қала бермек. Сынып жұмысында роман-эпопеядағы этномәдени ақпаратты жүйелі оқытылып, талданса білім алушының ұлттық болмысын дамытуға көмегі болары анық.

Талқылау. Оқытудың жаңа жолдары қазіргі кезеңде ұлттың мәдениетін білім алушыларға терең танытуға, қолдануға, этномәдени бағытта оқытуға бейімделіп отыр. Әдеби салада да шығармаларды этномәдени ақпаратты тануға талданғанда алдымен тілдік бірліктер, яғни этномәдени бірліктер қолданысқа түседі. Этномәдени ұғымдарды Ә.Т.Қайдар, Ж.А.Манкеева, А.Сейдімбек, Ж.Бабалықұлы, Т.Өмірзақов т.б. өз еңбектерді зерттеп, жарыққа

шығарған болатын. Қазіргі кезде этномәдени ақпараттарды көркем шығармадан, оның ішінде көлемді шығармалардан М.Мағауиннің романдарындағы этномәдени ақпаратты Л.Б.Телғараева (Телғараева, 2019), қазақ әңгімелеріндегі этномәдени ақпаратты оқыту жүйесін Б.Т.Панзабек (Панзабек, 2020), «Абай жолы» роман-эпопеядағы этномәдени даралық, аудармаға баланысты Н.Азимбаева (Азимбаева, 2021) өз еңбектерінде қарастыруда. Сонымен бірге оқыту қазақ халқының танымындағы ұлттық құндылықтарды этнографиялық талдау-зерттеу ретінде ғылыми айналымға да түсіріп отыр. (Kussainova, 2019) Этномәдени бірліктер әр халықтың тұрмыс-тіршілігіне бай рухани-мәдени этнодеректер. Қазақтың ата-бабадан келе жатқан қара сөзі ұлт болмысының, ұлт мәдениетін танытудың келер ұрпаққа берер аманаты. Профессор Ж.А.Манкеева: «...Тіл мен мәдениеттің атауына ұйытқы болған этнографизмдер – ана тілі байлығының бір бөлшегі. Бұл атаулар – тілдік қазынаның сүбелі саласының бірі және бүгінде жалпыхалықтық қолданыста жоқ кейбір байырғы сөздер мен сөз тіркестерінің мағына-мәнін танытатын әрі тарихи ақпараттар көзі.» (Манкеева, 2008: 19) - деген ойлары ұлттық мәдениеттің ортақ тіл, ортақ мүдде, ортақ қағидаға негізделген халықтың материалдық, рухани кеңістігі екендігін дәлелдейді. Роман-эпопеяда этномәдени бірліктерді автор мейлінше ретіне қарай қолданысқа түсірген. Мәселен, салт-дәстүр атаулары, төрт түлік мал атаулары, уақыт, мезгіл атаулары, киім атаулары, құрал-жабдық, бұйым атаулары, ас-тағам атаулары, аңшылық атаулары т.б. арқылы беріп отырған. «Бұл күнде сыртта бірнеше рет қар жауған, түн асса сонар болады. Әлі қалындап қар түскен жоқ, бірақ келте сонар боп таңға жақын жауатын, не жұқалаң қырбақ қар, не қылау күн сайын болады. Аңшылар он күннен бері бүркітпен, тазымен көп түлкі алды...» (Әуезов, 1997: 187)

Қорытынды. Роман-эпопеяда жазушы көркем образ жасауда ұлттық болмысты беруге, көркем бейненің эмоциясын беруге тырысқан. Көшпелі қазақтың өмір салтынан, мәдени дәстүрінен ақпарат береді. Қазақ халқының ұлттық ерекшелігін көрсететін көлемді шығармаларды әдіс-тәсілдер арқылы оқыту бүгінгі күннің маңызды мәселелерінің бірі. Жоғары оқу орнында, орта мектепте көркем шығарманың түпнұсқа мағынасын сақтап, этномәдени ақпаратқа назар аударған жөн. Шығарманың этномәдени ақпараты нақты жүйемен зерттелу, оқыту, талдау тағы уақыт еншісінде.

Түйіндегенде, М.Әуезовтің «Абай жолы» роман-эпопеясы – бабалар тілі, рухани әлемі, діні, әдет-ғұрпы, салт-санасы, сондай-ақ қазақтың бүкіл өмір тарихы туралы этномәдени ақпаратқа толы әдеби мұра.

Мақала ҚР, БЖҒМ Ғылым комитетінің ЖТН АР09562194 гранттық жобасы аясында дайындалды.

Н.С.Балтабаева¹, Б.Т.Панзабек², Б.Ш.Кожекеева³

Казахский национальный женский педагогический университет,
Алматы, Казахстан

E-mail: ¹balnargiza@mail.ru; ²bagyla05@gmail.com; ³bekzada61@mail.ru,

¹ORCID: 0000-0001-8081-8088, ²ORCID 0000-0003-1607-5288, ³ORCID 0000-0001-7887-9789

Значение обучения этнокультурной информации в романе-эпопее "Путь Абая"

Аннотация: Роман-эпопея М. Ауэзова «Путь Абая»-произведение, насыщенное национальными красками, вписанное в всю историю нации, отражающее национальные традиции, национальный характер, национальную самобытность. Образ Абая-сложная целостность. Образы вокруг Абая, события, связанные с Абаем, рассказывают о национальных реалиях, ценностях казахского народа. Автор рисует в произведении наиболее красочные картины, психологические образы, виртуозно. Известно, что без сохранения национального духа,

национального кода, национальной культуры не будет никакого духовного возрождения. Главный национальный символ народа, его история, развитие состоят из исторически сложившегося жизненного уклада. Мудрость Абая-мудрость, которая послужит примером всему человечеству.

В статье рассматривается развитие этнокультурной компетентности в формировании личности через изучение эпического романа «Путь Абая», что должно стать одной из основных задач в системе образования. Кроме того, рассматривается потенциал этнокультурной информации в эпическом романе «Путь Абая» в формировании системы национальных ценностей. Утверждается, что обучение через полное представление литературного наследия является целью духовного и познавательного развития нашей национальной культуры. Актуальность поднимаемой этнокультурной информации в романе-эпопее, современность которого определяется, пытаются объяснить роман-эпопею педагогическими методами, переосмыслить взгляды автора.

Авторский роман-эпопея методологически анализируется с целью передачи национальных ценностей, расширения познавательного мира читателя. Художественный и эстетический характер произведения дифференцируется путем систематического изучения произведения, отражающего быт, обычаи, традиции, национально-культурные особенности казахского народа. Индикаторы национальной идентичности в романе-эпосе индивидуализируются, исследуются их место и функция в модернизации. Говорят, что написание художественного произведения, его преподавание и анализ подтверждается творческими способностями, эффективными методами, формированием национально богатой духовной, умной, верной, сильной, образованной личности в результате этнокультурной компетентности.

Ключевые слова: этнокультурная информация, компетентность, национальные ценности, национальный кодекс, обычаи, традиции.

N.S.Baltabayeva¹, B.T.Panzabek², B.Sh. Kozhekeeva³
Kazakh National women's teacher training university,
Almaty, Kazakhstan,

E-mail: ¹ balnargiza@mail.ru; ² bagyla05@gmail.com; ³ beczada61@mail.ru,

¹ORCID: 0000-0001-8081-8088, ²ORCID 0000-0003-1607-5288, ²ORCID 0000-0001-7887-9789

The importance of teaching ethno-cultural information in the epic novel "Abai zholy " (The path of Abai)

Annotation. M. Auezov's epic novel "The Path of Abai " is a work that has a rich national color, contains all the gems of the history of the nation, reflects national traditions, national character, and national identity. The image of Abay is a complex whole. Images around Abay, events related to Abai convey the national identity and values of the Kazakh people. The author describes the work with the most colorful images, psychological images, and skill. It is known that there will be no spiritual revival if the national spirit, the national code, and the national culture are not preserved. The main national symbol of the people, the history and development of which consists of historically formed life forms. Abay's wisdom is an example for all mankind.

The article discusses the development of ethnocultural competence in the formation of personality through the study of the epic novel "The Path of Abay", which should be one of the main goals in the education system. In addition, the potential of ethnocultural information in the epic novel "The Path of Abay" in the formation of the system of national values is considered. It is stated that teaching through the full presentation of the literary heritage is the goal of spiritual and cognitive development of our national culture. The relevance of the ethnocultural information raised in the novel-epopee, the modern

nature of which is determined, tries to explain the epic novel by teaching methods, to rethink the views of the author.

The author's novel-epopee is methodologically analyzed to convey national values, expand the cognitive world of the reader. The artistic and aesthetic nature of the work is differentiated through the systematic study of the work, which reflects the life, customs, traditions, national and cultural features of the Kazakh people. Indicators of national identity in the novel-epic are individualized, their place and function in the modernization are studied. It is said that the writing of a work of art, its teaching and analysis is confirmed by creative abilities, effective methods, the formation of a nationally rich spiritual, intelligent, faithful, strong, educated individual as a result of ethnocultural competence.

Keywords: ethnocultural information, competence, national values, national code, customs, traditions.

Информация об авторе:

Н.С. Балтабаева, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан, balnargiza@mail.ru; ORCID 0000-0001-8081-8088.

Б.Т. Панзабек, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан, bagyla05@gmail.com; ORCID 0000-0003-1607-5288

Б.Ш. Кожекеева, Казахский национальный женский педагогический университет, Алматы, Казахстан, bekzada61@mail.ru; ORCID 0000-0001-7887-9789

Әдебиеттер

- [1] Назарбаев Н.Ә. Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру. 12.04.2017. [Электронды ресурс]. – <https://egemen.kz/article/>
- [2] Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Абай және ХХІ ғасырдағы Қазақстан» атты мақаласы. 08.01.2020. [Электронды ресурс]. – <https://www.akorda.kz/kz/events/>
- [3] Әуезов М. «Абай жолы» Роман-эпопея. Бірінші кітап. – Алматы: Жазушы. – 2009. – 376 бет.
- [4] Telgaraeva L.B., Naciye Yildiz, Esembekov T.O. Translation interpretation of ethno-cultural information in M. Magauin's novel «Alaspran». Eurasian Journal of Philology: Science and Education. №2 (174). 2019. ISSN 1563-0323.
- [5] Панзабек Б.Т., Балтабаева Н.С. Этнографиялық әңгімелердегі этномәдени ақпаратты оқыту әдістері. // Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Хабаршысы. «Филология ғылымдары» сериясы №2 (72) 2020.
- [6] Азимбаева Н. Фразеологизмдердің этномәдени даралығы олардың аудармадағы сәйкестігі. «Әл-Фараби мен Абайдың рухани мұрасы: қазіргі өркениеттегі орны мен маңызы» атты халықаралық онлайн ғылыми-теориялық конференция материалдары. Алматы, 27 қараша. 2020. – Алматы: Қазақ университеті. 2021. – 130 б. ISBN 978-601-04-4974-9.
- [7] Aigerim Kussainova, Magripa Yeskeyeva, Sharip Amantay, Urzada Mussabekova, Kuanyshbek Kenzhalin. Golden eagle in the cognition of Kazakh people: Ethnographic and ethnolinguistic analysis. Scopus. Orpción, Año 35, Regular No.90-2 (2019): 346-358. ISSN 1012-1587/ISSNe: 2477-9385.
- [8] Манкеева Ж.А. Қазақ тіліндегі этномәдени атаулардың танымдық негіздері. – Алматы: «Жібек жолы» баспасы, 2008. – 356 б.
- [9] Әуезов М. «Абай жолы» Роман-эпопея. Екінші кітап. – Алматы: Жеті жарғы. – 1997. – 352 бет.

Литература

- [1] Назарбаев Н.А. Ориентация в будущее: Рухани жанғыру. 12.04.2017. [Электронный ресурс]. <https://egemen.kz/article/>

- [2] Статья Президента Касым-Жомарта Токаева «Абай и Казахстан в XXI веке». 08.01.2020. [Электронный ресурс]. - <https://www.akorda.kz/en/events/>
- [3] Ауэзов М. "Путь Абая" Эпический роман. Первая книга. - Алматы: Писатель. - 2009. - 376 с.
- [4] Телгараева Л.Б., Нацие Йылдыз, Есембеков Т.О. Перевод этнокультурной информации в романе М. Магауина «Аласапран». Евразийский филологический журнал: наука и образование. №2 (174). 2019. ISSN 1563-0323.
- [5] Панзабек Б.Т., Балтабаева Н.С. Методика преподавания этнокультурной информации в этнографических беседах. // Вестник Казахского национального педагогического университета имени Абая. Серия «Филологические науки» №2 (72) 2020.
- [6] Азимбаева Н. Этнокультурная индивидуальность фразеологизмов и их соответствие в переводе. Материалы международной онлайн научно-теоретической конференции «Духовное наследие Аль-Фараби и Абая: место и значение в современной цивилизации». Алматы, 27 ноября. 2020. - Алматы: Казахский университет. 2021. - 130 с. ISBN 978-601-04-4974-9.
- [7] Айгерим Кусаинова, Магрипа Ескеева, Шарип Амантай, Урзада Мусабекова, Куанышбек Кенжалин. Беркут в познании казахского народа: этнографический и этнолингвистический анализ. Scopus. Opción, Año 35, Regularный номер 90-2 (2019): 346-358. ISSN 1012-1587 / ISSNе: 2477-9385.
- [8] Манкеева Ж.А. Когнитивные основы этнокультурных имен в казахском языке. - Алматы: Издательство «Шелковый путь», 2008. - 356 с.
- [9] Ауэзов М. "Путь Абая" Эпический роман. Вторая книга. - Алматы: семь чартеров. - 1997. - 352 с.

References:

- [1] N.A. Nazarbayev Orientation to the future: Rouhani Zhangyru. 12.04.2017. [Electronic resource]. <https://egemen.kz/article/>
- [2] Article by President Kassym-Zhomart Tokayev "Abai and Kazakhstan in the XXI century." 08.01.2020. [Electronic resource]. - <https://www.akorda.kz/en/events/>
- [3] Auezov M. "Abai's Way" Epic novel. First book. - Almaty: Writer. - 2009. -- 376 p.
- [4] Telgaraeva LB, Natsie Yildiz, Esembekov T.O. Translation of ethnocultural information in M. Magauin's novel "Alasapran". Eurasian Philological Journal: Science and Education. No. 2 (174). 2019. ISSN 1563-0323.
- [5] Panzabek BT, Baltabaeva N.S. Methods of teaching ethnocultural information in ethnographic conversations. // Bulletin of the Kazakh National Pedagogical University named after Abai. Series "Philological Sciences" №2 (72) 2020.
- [6] Azimbaeva N. Ethnocultural individuality of phraseological units and their correspondence in translation. Materials of the international online scientific-theoretical conference "Spiritual heritage of Al-Farabi and Abay: place and significance in modern civilization." Almaty, November 27. 2020. - Almaty: Kazakh University. 2021. -- 130 p. ISBN 978-601-04-4974-9.
- [7] Aigerim Kusainova, Magripa Eskeeva, Sharip Amantai, Urzada Musabekova, Kuanyshbek Kenzhalin. Golden Eagle in the Knowledge of the Kazakh People: Ethnographic and Ethnolinguistic Analysis. Scopus. Opción, Año 35, Reg. 90-2 (2019): 346-358. ISSN 1012-1587 / ISSNе: 2477-9385.
- [8] Mankeeva Zh.A. Cognitive foundations of ethnocultural names in the Kazakh language. - Almaty: Silk Way Publishing House, 2008. - 356 p.
- [9] Auezov M. "Abai's Way" Epic novel. Second book. - Almaty: seven charters. - 1997. -- 352 p.